

ကျောင်းအခြေပြု ကျန်းမာရေးအဆင့်မြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်း
အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း ဗဟိုအဆင့် ညှိနှိုင်းအစည်းဝေးပွဲတွင်
ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဒေါက်တာမြင့်ထွေး ပြောကြားခဲ့သည့် မိန့်ခွန်းကောက်နုတ်ချက်

မန္တလေးမြို့။

၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၁၈)ရက်နေ့

- နိုင်ငံရဲ့အနာဂတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခိုင်မာစေဖို့ ကျန်းမာသန်စွမ်းပြီး စိတ်ဓာတ်စွမ်းရည် ပြည့်ဝတဲ့ နိုင်ငံသားများ မွေးထုတ်ပေးနိုင်ဖို့အတွက် ကျောင်းအခြေပြု ကျန်းမာရေး မြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်းများဟာ အခြေခံအုတ်မြစ်သဖွယ် အရေးကြီးပါတယ်။
- အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ရဲ့ ရွေးကောက်ပွဲကြေညာစာတမ်း၊ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍမှာ ပါဝင်တဲ့ “ကလေးသူငယ်များအား ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများနှင့် ဗဟုသုတရှိစေရန်၊ ကူးစက်ရောဂါများ ကာကွယ်နိုင်ရန်၊ ကျန်းမာဖွံ့ဖြိုးသော လူငယ်များ ဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်၍ ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်သွားမည်” လို့ပါဝင်ခဲ့ပြီး ကျွန်တော် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအဖြစ် စတင်တာဝန်ယူခဲ့စဉ် (၂၀၁၆)ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁)ရက်နေ့မှာ ပြောကြားခဲ့တဲ့ မိန့်ခွန်းမှာလည်း ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီး ဌာနအနေနဲ့ ဦးစားပေးဆောင်ရွက်မယ့် လုပ်ငန်းများမှာ ကျောင်းအခြေပြု ကျန်းမာရေးမြှင့် တင်မှုလုပ်ငန်းများ ပါဝင်ပါတယ်။
- ကျောင်းအခြေပြုကျန်းမာရေးမြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာမှာ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာန တစ်ခုတည်းနဲ့ လုံးဝဆောင်ရွက်လို့မရပါ။ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန အပါအဝင် နီးနွယ်သက်ဆိုင်တဲ့ ဝန်ကြီးဌာန၊ ဦးစီးဌာန၊ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် အစိုးရ အဖွဲ့များ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ အားလုံး ပူးပေါင်း ပါဝင်ပြီး ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ကိုယ်ပိုင်အရေးကိစ္စသဖွယ် ဆောင်ရွက်ကြမှသာ အောင်မြင်မှု ရရှိနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။
- ကျောင်းအခြေပြု ကျန်းမာရေးအဆင့်မြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်း အကြောင်းအရာ (၇)ရပ်ကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့အတွက် “ကျန်းမာရေးအဆင့်မြှင့် ကျောင်း

လုပ်ငန်းများ အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်ရေး အမျိုးသားအဆင့် နှီးနှောဖလှယ်ပွဲ” ကို (၂၀၁၉) ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၁၂)ရက်နေ့နှင့် (၁၃) ရက်နေ့တို့မှာ ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။

- အခြေခံပညာကျောင်းများနဲ့ တက္ကသိုလ်များမှာ ပါမောက္ခချုပ်များ၊ ကျောင်းအုပ်ကြီးများ၊ ဆရာ၊ ဆရာမများ၊ မိဘများ၊ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၊ မိဘဆရာအသင်းများ၊ ကျောင်းသားသမဂ္ဂ ကိုယ်စားလှယ်များမှ လုပ်ငန်းများမှာ ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု ရှိမှသာ လုပ်ငန်းများ ရေရှည်တည်တံ့ကာ အောင်မြင်နိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို ပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်ဖို့အတွက် တာဝန်ရှိသူများမှ လက်တွဲခေါ်ယူသွားရမည် ဖြစ်ပါတယ်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုလမ်းကြောင်း မှန်ကန်မှုရှိမရှိနှင့် အောင်မြင်မှု အခြေအနေများကို စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် ဆန်းစစ်သုံးသပ်ခြင်းကိုလည်း checklist များ အသုံးပြုပြီး စနစ်တကျ လုပ်ဆောင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။
- ဒါ့အပြင် အသုံးပြုသုတေသနများနှင့် အရည်အသွေး၊ အပြုအမူနှင့် သဘောထားခံယူချက် ဆိုင်ရာ သုတေသန (qualitative research) တွေကို တစ်ပါတည်းဆောင်ရွက်ကာ လုပ်ငန်းများ ပိုမိုတိုးတက်စေရေး လုပ်ဆောင်သွားရမှာဖြစ်ပါတယ်။
- သုတေသနပြုလုပ်ရန်အတွက် (၂၀၁၇-၂၀၁၈) ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ကျပ်သန်း (၁၀၀၀)၊ (၆)လ ဘတ်ဂျက်တွင် သန်း(၅၀၀)၊ (၂၀၁၈-၂၀၁၉) ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် သန်း(၁၅၀၀) ခွင့်ပြုခဲ့ပါတယ်။ (၂၀၁၉-၂၀၂၀)ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် သုတေသနဘတ်ဂျက်အတွက် ကျပ်သန်း (၃၀၀၀) လျာထား ပါတယ်။ Implementation research ပြုလုပ်ရန်အတွက် ငွေကြေးအကုန်အကျ အလွန် မများပါ။ ကျောင်းကျန်းမာရေးတွင် implementation research ပြုလုပ်ဖို့အတွက် general guideline, general line of action, plan of action ကို ဝန်ကြီးဌာနမှ ဆောင် ရွက်ပေးမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါမှသာ ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်တဲ့အခါ ပိုမိုအကျိုးရှိမှာ ဖြစ်ပါတယ်။
- Implementation health research တွေမှာလည်း ပညာရှင်များဟာ qualitative research များကို အဓိကဦးစားပေး လုပ်ဆောင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ သုတေသနနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပြင်ဦးလွင်မြို့မှာ အမျိုးမျိုးသောအကြောင်းအရာ၊ ခေါင်းစဉ်များကို ပုံမှန် သင်ကြားပေးနေပြီဖြစ်ပါတယ်။

- ဒီနေ့ကျင်းပတဲ့ ဗဟိုအဆင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲမှာ သဘောတရားများ ဆွေးနွေးတာထက် လက်တွေ့ကျပြီး တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အားလုံးမှာ အမှန်တကယ် အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်မယ့် လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ လမ်းပြမြေပုံ၊ မဟာဗျူဟာ၊ ဦးစားပေး အဆင့်အလိုက် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် လုပ်ငန်းကဏ္ဍအလိုက် တာဝန်ခွဲဝေဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မူဘောင်များ ပေါ်ထွက်လာရေးကို အဓိကအလေးပေး ဆွေးနွေး သွားကြရမှာဖြစ်ပါတယ်။
- တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အားလုံး၌ လုပ်ငန်းများကို သက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့ဝန်ကြီးချုပ်မှ ဦးစီးဦးဆောင်ပြုပြီး ပညာရေးကဏ္ဍမှ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ကာ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားကဏ္ဍမှ ကျွမ်းကျင်မှုပိုင်းဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးမှုများ ကူညီပေးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။
- ညှိနှိုင်းစည်းဝေးပွဲက ချမှတ်မယ့် မဟာဗျူဟာ၊ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် လုပ်ငန်းမူဘောင်များကို တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များအနေနဲ့ သက်ဆိုင်ရာနေရာဒေသရှိ အခြေအနေအရပ်ရပ် နှင့်ကိုက်ညီစေဖို့အတွက် အသေးစိတ် မွမ်းမံမှုများပြုလုပ်ကာ လက်တွေ့အကောင် အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားရမှာဖြစ်ပါတယ်။ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အကြား လုပ်ငန်းအောင်မြင်စေနိုင်တဲ့ သော့ချက် အတွေ့အကြုံများ ဝေမျှခြင်းကိုလည်း လုပ်ဆောင်သွားရမှာဖြစ်ပါတယ်။
- ကျောင်းများတွင် မိဘဆရာအသင်း Parent Teacher Association (PTA) ရှိဖို့လိုအပ်ပြီး active ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဆရာဝန်လောကမှာ လူနာများဟာ အရေးကြီးသလို၊ ကျောင်းအခြေပြုကျန်းမာရေး အဆင့်မြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်းဟာ ကျောင်း သားများဘက်က ဘယ်လိုမြင်တာကို သိရှိဖို့အတွက် ကျောင်းများမှာ focus group discussion နဲ့ အနည်းဆုံး (၉)ယောက် (၁၀)ယောက်ဖြင့် ဆွေးနွေးစေလိုပါတယ်။
- အဲဒီလို ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သော နေထိုင်စားသောက်မှု အသိအမြင်များရရှိကာ ခံယူချက်နှင့် အလေ့အကျင့်ကောင်းများဖြစ်လာစေဖို့အတွက် အပြုအမူပြောင်းလဲ ဆက် သွယ်ပညာပေးခြင်းနှင့် မဟာဗျူဟာမြောက် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဆက်သွယ်ရေးပညာရပ် တို့နဲ့ ဆောင်ရွက်သွားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

- လုပ်ငန်းများ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မာကာ အောင်မြင်မှုရရှိနိုင်ဖို့အတွက် ပညာရေးကဏ္ဍနှင့် ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားကဏ္ဍတို့မှ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ် အဆင့်ဆင့်မှာ ရင်းနှီးစွာ ချိတ်ဆက်ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်သွားကြပါလို့ တိုက်တွန်းလိုပါတယ်။ ပါဝင်သူများဟာ out-of-the-box thinking, innovative thinking နှင့် စဉ်းစားစေလိုပါတယ်။
- ပညာရေးမှူးများအပါအဝင် ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီးများ၊ ဆရာ၊ ဆရာမများ၊ (PTA) အနေနဲ့လည်း ကျောင်းပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးနှင့် ကျောင်းမုန့်ဈေးတန်းများမှာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းပြီး အာဟာရပြည့်ဝသော စားသောက်ကုန်များသာ ရောင်းချစေရေးကိုလည်း ပညာပေးစည်းရုံးပြီး ဆောင်ရွက်သွားစေလိုပါတယ်။
- ကျောင်းကျန်းမာရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဇွန်လ (၁၂)ရက်နေ့မှာ နိုင်ငံတော်၏ အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ပြောကြားခဲ့တဲ့မိန့်ခွန်း၊ ပညာရေးဝန်ကြီး ပြောကြားခဲ့တဲ့ မိန့်ခွန်းနှင့် ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ပြောကြားခဲ့တဲ့ မိန့်ခွန်းများတွင် ဘာလုပ်သင့်တာ၊ ဘာလုပ်ရမှာဆိုတဲ့ အချက်များပါဝင်ပါတယ်။
- အဲဒီလုပ်ငန်းအကြောင်းအရာ (၇)ရပ်ကို ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်း (၉)ခုနှင့် ချိန်ထိုးတိုက်ဆိုင်ပြီး တူညီရာလုပ်ငန်းများကို စုစည်းလုပ်ဆောင်သွားရမှာဖြစ်ပါတယ်။
- ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် တာဝန်ပေးထားတဲ့အချက် (၇)ချက်မှာ ကျောင်းများမှာ ဆေးလိပ်၊ ဆေးရွက်ကြီး၊ အရက်စွဲအန္တရာယ်၊ မူးယစ်အန္တရာယ် ကြိုတင်ကာကွယ်တာ၊ မျိုးဆက်ပွားကျန်းမာရေးပညာပေးတာ၊ ယာဉ်အန္တရာယ်၊ လမ်းအန္တရာယ် တားဆီးကာကွယ်တာ၊ ကျန်းမာတဲ့လူနေမှုပုံစံများ (healthy lifestyle) နှင့် ဂိမ်းအလွန်အကျွံသုံးစွဲတာ အန္တရာယ်လျှော့ချတာများ ဖြစ်ပြီး ကွန်ပျူတာဂိမ်းကို ကမ္ဘာကျန်းမာရေးအဖွဲ့မှ စွဲလမ်းစေတဲ့ရောဂါအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါတယ်။
- ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ကျောင်းများမှာ ဗဟုသုတ(knowledge) ရရန် လုပ်ဆောင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ မြို့နယ်ဆရာဝန်၊ တိုက်နယ်ဆရာဝန်၊ သွားဘက်ဆိုင်ရာဆရာဝန်၊ သူနာပြု/ သားဖွားဆရာမများ၊

အခြေခံကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းပညာရှင်များ၊ ပညာရေးမှူးများ၊ အားကစားမှူးများနှင့် ဝိုင်းဝန်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

- ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်တဲ့ နေထိုင်စားသောက်မှုပုံစံ၊ အမူအကျင့်များနှင့် ကျန်းမာရေး အသိပညာဗဟုသုတများဟာ ကျောင်းနေအရွယ် လူငယ်များမှတစ်ဆင့် သူတို့ရဲ့ မိဘ၊ ဆွေမျိုးများ၊ မိတ်ဆွေများထံသို့ ဆင့်ပွားရောက်ရှိသွားမှာဖြစ်ပြီး ပြည်သူများအားလုံး အတွက် အကျိုးရှိစေမယ့် ကိစ္စရပ်များပင်ဖြစ်ပါတယ်။
- ညှိနှိုင်းစည်းဝေးပွဲမှ ချမှတ်မယ့် မဟာဗျူဟာ၊ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် လုပ်ငန်းမူဘောင်များဟာ realistic ဖြစ်ရမယ်၊ လုပ်နိုင်တဲ့ doable ဖြစ်ရမယ်၊ forward looking ဖြစ်ရမယ်၊ Sustainable ဖြစ်တဲ့ plan ကိုရေးဆွဲစေလိုပါတယ်။ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အဆင့်တွင် အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင် စေလိုပါတယ်။ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ ဦးဆောင် ပြီး indicative လုပ်နေပေမယ့် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရမှာကတော့ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန မှ ဝန်ထမ်းများ၊ ကျောင်းအုပ်များ၊ ဆရာ/ ဆရာမများနှင့် ပါမောက္ခများ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ ကျွမ်းကျင်မှုပိုင်းဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးမှုတွေဖြစ်တဲ့ နည်းဗျူဟာ၊ မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာများနဲ့ strategic policy issues နှင့် ဘဏ္ဍာငွေ ပံ့ပိုးမှုများ ဆောင်ရွက်ပေးမယ်လို့ ရည်ရွယ်ထားပါတယ်။
- ကျောင်းအခြေပြု ကျန်းမာရေးမြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် ဝန်ကြီးချုပ်များနှင့် လူမှုရေး ဝန်ကြီးများကလည်း ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနကို ပံ့ပိုး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် စေလိုပါတယ်လို့ ပြောကြားရင်း နိဂုံးချုပ်အပ်ပါတယ်။

အစည်းအဝေးတက်ရောက်သူများစာရင်း -

- ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊
- မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ဝန်ကြီး၊
- ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ
- အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်များ၊
- ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ၊
- ပါမောက္ခချုပ်များ၊

- ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ၊
- ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊
- ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်များ၊
- တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာနမှူးများ၊
- မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး အမျိုးသမီးရေးရာကော်မတီ နာယကကြီးများ၊
- မြန်မာနိုင်ငံ မိခင်နှင့်ကလေးစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း ဥက္ကဋ္ဌ၊
- ရင်ခွင်မဲ့ကလေးများ လျော့ချရေးနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအသင်း (ဗဟို)
ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ ဆရာ၊ ဆရာမများ၊
- ကျောင်းသားသမဂ္ဂကိုယ်စားလှယ်များ

(ဤမိန့်ခွန်းသည် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၏ လက်ရေးမူမှ ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)